

V Praze dne 20. prosince 2009

Oponentský posudek k bakalářské práci Sexualita lidí s mentálním postižením z perspektivy etiky a lidských práv

Diplomandka předkládá komplexní práci o sexualitě osob s mentálním postižením z perspektivy etiky a lidských práv. V práci dokazuje, že dokáže vědecky pracovat s odbornou literaturou. Text je přehledný, dobře a logicky strukturovaný, za každou kapitolou následuje krátké a srozumitelné shrnutí. Nejsou opominuty žádné důležité aspekty dané problematiky. Problém sexuality osob s mentálním postižením je rozebrán nejen z pohledu lidskoprávního a etického, ale také z pohledu praxe sociální práce.

Na práci oceňuji, že si diplomandka pro svou práci vybrala oblast sociální práce, pro kterou je etická a lidskoprávní diskuse skutečně velice potřebná a potřebné jsou i změny jak v praktické péči o osoby s mentálním postižením, tak i legislativní úpravy v ČR. Že se jedná o problematiku aktuální a mladou, dokazuje i skutečnost, že Úmluva o právech osob se zdravotním postižením byla přijata valným shromážděním OSN teprve v roce 2007. Dále práce skutečně zmiňuje všechny skutečnosti důležité pro diskusi o dané problematice. Věnuje se například diskusi o právu na rodičovství mentálně postižených osob, dává jej do vztahu s problematikou zajištění dobrého výchovného prostředí pro děti, s praxí ústavní péče a s lidskou důstojností osob s mentálním postižením. Schopnost vystihnout důležité aspekty autorka prokazuje ve všech částech textu, když definuje mentální retardaci, shrnuje dostupné informace o sexualitě osob s mentálním postižením, uplatňuje pohled etiky, lidských práv i sociální práce. Ve třetí části práce (Sociální práce v oblasti sexuality lidí s mp) autorka popisuje možnosti zkvalitnění sexuality osob s mentálním postižením a završuje tedy teoretický rozbor praktickými návrhy. I tato část potvrzuje, že diplomandka komplexně porozuměla tématu své práce.

Výhrady mám vůči některým tvrzením v kapitole 3., části III. (Etická dilemata). Kapitulu 3.1 věnuje masturbaci a začíná ji etickým rozbohem (odstavec 1), který uzavírá tvrzením: „*Jako eticky zcela přijatelnou tedy masturbaci nelze přijmout.*“ V navazujícím odstavci autorka píše, že „*Masturbaci jako způsob sexuálního sebevyjádření však lze a je třeba chápat jako právo člověka...*“ Autorka tedy vlastně vytváří novou kategorii lidských práv, a to „lidská práva ne zcela eticky přijatelná“. Domnívám se, že k tomuto omylu došlo, když autorka ztotožnila pohled etické reflexe s pohledem katolické sexuální morálky. Zatímco zde klade rovnítko mezi pojmy etický a morální, na jiném místě píše, že chce problematiku posuzovat z hlediska „*etiky, měřítkem lidských práv*“. Bylo by namísto přesněji rozlišovat mezi pojmy etika, lidská práva a katolická sexuální morálka.

Jako psycholožka považuji také tvrzení, že masturbace „*zaměřuje člověka jednostranně na tělesné uspokojení*“, za sporné. Zaměření na jednostranné tělesné uspokojení může proběhnout pouze skrze význam, který danému jednání jako osoba připisují. Obrazně řečeno, procházku na čerstvém mohu vykonat za účelem zvýšení tělesného blaha, ale mohu ji také vykonávat s úmyslem ztišení mysli. Samotný akt „*procházky na čerstvém vzduchu*“ mi nediktuje, na co se mám zaměřit.

Práci celkově hodnotím jako velmi dobrou, navrhuji hodnocení B.

Doplňující otázky:

Objasněte prosím vztah mezi etikou, morálkou a Katechismem katolické církve.

Osoby s mp jsou více sugestibilní a snadněji zneužitelné. Kde byste hledala hranici mezi žádoucím ovlivňováním a nežádoucí manipulací ze strany sociálního pracovníka?

Mgr. Dagmar Christofová